

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Матеріали VI Міжнародної
науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті
доктора економічних наук, професора,
заслуженого діяча науки і техніки України
ПИЛИ ВАСИЛЯ ІВАНОВИЧА

Хмельницький 2025

**Хмельницька обласна державна адміністрація
Хмельницька обласна рада
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
Академія економіки в Радомі (Польща)
Запорізький національний університет
Кафедра цифрової економіки та бізнес-аналітики
Львівського національного університету імені Івана Франка
Хмельницька обласна організація Спілки економістів України
Хмельницька торгово-промислова палата**

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

**Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті доктора економічних наук,
професора, заслуженого діяча науки і техніки України
ПИЛИ ВАСИЛЯ ІВАНОВИЧА**

16 січня 2025 року

Хмельницький 2025

УДК 330.34(477)

С 83 Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації, 16 січня 2025 р.: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті доктора економічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України ПИЛИ Василя Івановича. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2025. 300 с. Online-видання.

ISBN 978-617-7572-88-5

<http://doi.org/10.37491/978-617-7572-88-5>

Збірник містить матеріали учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації», присвяченої пам'яті доктора економічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Пили Василя Івановича. Вони висвітлюють результати досліджень науковців та практикуючих спеціалістів, які опікуються різними аспектами економіки та управління. Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, студентів, аспірантів і докторантів, практиків і широкий читацький загал.

Strategic Directions of Socio-Economic Development of State in the Conditions of Globalization, January 16, 2025: Materials of the VI International Scientific and Practical Conference dedicated to the memory of the Doctor of Economic Sciences, Professor, Honoured Worker of Science and Technology of Ukraine PYLA Vasyl Ivanovych. Khmelnytskyi: Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law, 2025. 300 p. Online edition.

The collection contains materials of participants of the VI International Scientific and Practical Conference “Strategic Directions of Socio-Economic Development of State in the Conditions of Globalization”, dedicated to the memory of Doctor of Economic Sciences, Professor, Honoured Worker of Science and Technology of Ukraine Vasyl Ivanovych Pyla. They highlight the research results of scientists and practising specialists who deal with various aspects of economics and management. The collection is intended for scientists and scientific-pedagogical workers of higher education and scientific institutions, students, postgraduate and doctoral students, practitioners and a wide readership.

Матеріали подаються в авторській редакції.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри менеджменту, економіки, статистики та цифрових технологій Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова від 10.01.2025 (протокол №7)

ISBN 978-617-7572-88-5

© Колектив авторів, 2025.

© Хмельницький університет
управління та права імені Леоніда
Юзькова, 2025.

ПИЛА ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ
доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України

(13.01.1932 – 20.10.2023)

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

**Ректора Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова, доктора юридичних наук, професора,
академіка Академії наук вищої освіти України, заслуженого юриста України
ОМЕЛЬЧУКА Олега Миколайовича**

Шановні учасники конференції!

Радий усіх вас вітати на VI Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації», присвяченій пам'яті доктора економічних наук, професора, заслуженого діяча науки та техніки України Пили Василя Івановича.

Василь Іванович, безумовно, був великою постаттю не тільки в межах нашого університету, всієї України, але й далеко за її межами. Його життєвий шлях, мабуть є прикладом для багатьох українців, державних діячів, науковців у тому як треба наполегливо, стрімко йти до своєї мети і розвиватися у своїх наукових цілях. Василь Іванович присвятив своє життя важливим науковим питанням економіки, лісового господарства, регіонального розвитку та державного управління. Він був справжнім новатором у питаннях програмно-цільового планування, міжгалузевих промислових комплексів, що реалізувалося успішно в захисті докторської дисертації. Його вагомий внесок, який налічував понад 200 наукових праць, безумовно, залишиться таким великим науковим надбанням нашої країни. Багато вчених, його колег, учнів, які мали честь працювати під його керівництвом, перейняли його досвід, наукові надбання, його харизму, прагнення та інтереси до нових наукових звершень, до нових наукових цілей. Навіть сьогодні ми з вами бачимо ту значну кількість наукових установ, вищих навчальних закладів, державних установ та громадських організацій, які є співорганізаторами нашої конференції. Це говорить вкотре про Василя Івановича як видатну постать в українській науці, його надбання стали поштовхом до розвитку вітчизняної економіки. Нехай ця конференція стане не лише даниною пам'яті Василя Івановича, але і платформою для розробки наших нових наукових надбань, наших нових наукових праць. Нехай сьогоднішня наша дискусія справді буде плідною, цікавою, жвавою, для того щоб такі заходи відбувалися не для того, аби просто відбутися, а для того, щоб вони були корисними і для кожного з вас, хто виділив свій час і в цілому для розвитку, як мінімум, нашої регіональної наукової спільноти. Тому ще раз дякую всім за те, що знайшли можливість і час долучитися до конференції, запрошую всіх до обговорення всіх тематичних напрямів, який кожен з вас сьогодні буде представляти у своїх доповідях, і бажаю всього найкращого.

**З повагою,
ректор Хмельницького університету
управління та права імені Леоніда Юзькова**

Олег ОМЕЛЬЧУК

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

**Директора Навчально-наукового інституту лісового і садово-паркового господарства
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктора сільськогосподарських наук, професора,
академіка Лісівничої академії наук України
ВАСИЛИШИНА Романа Дмитровича**

Шановна наукова спільното!

Дуже приємно сьогодні бути разом з вами на конференції, яка присвячена пам'яті Пили Василя Івановича. Він у далекому 1955 році став випускником тоді ще Української сільськогосподарської Академії Київського лісотехнічного інституту, який сьогодні має назву Навчально-науковий інститут лісового та садово-паркового господарства НУБІП України. У нашому інституті є традиція вшановувати пам'ятні дати наших вчителів, і це важливо не лише з позицій вшанування їхньої пам'яті, але й передавання їхньої наукової спадщини майбутнім поколінням. Ми намагаємося зробити все, щоб аспіранти і студенти долучались до таких подій, оскільки, шлях наших вчителів має стати прикладом для наслідування. Василь Іванович – яскравий приклад правильного ставлення до життя. Його наукова багатогранність виявлялась у тому, що його академічний інтерес до лісового господарства поступово поширився на економіку та управління, але його дослідження так чи інакше від початку кар'єри і до останніх днів життя були пов'язані з лісовим господарством. Ставлення до спорту, активна життєва позиція, постійний науковий пошук зробили життя Василя Івановича дійсно прекрасним прикладом для наслідування молодим поколінням. І важливо таку спадщину передавати, бо без цього неможливо створювати нові інноваційні відкриття. Я хотів би сьогодні подякувати одному з ваших спікерів, Чмир Олені Сергіївні, яка зробила багато, щоб в нашому інституті пам'ять про Василя Івановича знову відродилася і ми його зараз згадуємо як видатного нашого випускника. Проведення таких заходів, як нинішня конференція - важлива віха у нинішній нелегкий час, коли є багато перепон для розвитку науки і багато хто, зокрема в органах державної влади, вважає що наука - це щось таке, на що не потрібно витрачати гроші. Такі заходи, як нинішня конференція, мають підтвердити, що наука є рушієм суспільних змін. Я радий, що наукова спільнота сьогодні об'єднується для того, щоб показати змістовність, значущість і перспективи майбутнього розвитку академічної сфери. Колеги, від себе особисто, від керівництва університету, я із величезним задоволенням передаю вітання організаторам та усім учасникам конференції. Дозвольте подякувати за те, що проводите такий важливий захід, вшановуєте пам'ять Пили Василя Івановича і порушуєте важливі економічні та соціальні питання. Хочу побажати, щоб сьогоднішня наукова дискусія дала поштовх до нових наукових звершень.

**З повагою,
директор Навчально-наукового інституту
лісового і садово-паркового господарства
НУБІП**

Роман ВАСИЛИШИН

Беседін Василь Федорович,
 доктор економічних наук, професор,
 завідувач відділу Обчислювального центру Держплану УРСР (1965-1979 рр.),
 завідувач відділу, заступник директора, директор НДЕІ Мінекономіки України
 (1979-2015 рр.)

ПАМ'ЯТІ МОГО КОЛЕГИ – ВАСИЛЯ ПИЛИ

13 січня 2025 року, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч і техніки України, відомий вчений у галузі економічного управління Василь Іванович ПИЛА [1] міг святкувати свій 93-й день народження. Але не судилося. Наш дорогий друг і колега пішов з життя 20 жовтня 2024 року.

Я працював з Василем Івановичем у Науково-дослідному економічному інституті Держплану / Мінекономіки України з кінця 1970-х років. НДЕІ був провідною науковою установою країни, яка проводила теоретичні, методичні дослідження та розробляла практичні пропозиції з актуальних питань економічного і соціального розвитку держави.

Інститут мав прекрасний колектив, потужний науковий потенціал, здатний вирішувати складні наукові та прикладні задачі. Для ілюстрації достатньо лише назвати тих, хто стояв у витоків створення НДЕІ або згадати тодішню структуру Інституту та керівників наукових підрозділів. Усі вони були відомими науковцями із глибоким знанням профільної сфери та численними розробками [2, с. 41, 47]. Колектив НДЕІ формувався під керівництвом докторів економічних наук, професорів В.П. Олександрової, І.А. Чепурнова, Я.О.Шевченко. Роботу ключових наукових підрозділів забезпечували канд. екон. наук О.Й. Москвін (відділ народногосподарських балансів), канд. екон. наук Л.М. Мушкетик (відділ методології і методів комплексного розвитку регіонів); д-р екон. наук, професор А.М. Невелєв (відділ планування матеріальних ресурсів), д-р екон. наук, професор В.І. Габ (відділ економічних проблем розвитку промисловості), канд. екон. наук В.В. Неженцев (відділ паливно-енергетичного комплексу), д-р екон. наук, професор М.М. Якубовський (відділ хіміко-лісового комплексу), д-р екон. наук, професор І.К. Бондар (відділ проблем праці), д-р екон. наук, професор О.Й. Голованов та д-р екон. наук Г.Є. Колесник (відділ економіки сільського господарства). У ті часи я очолював відділ економічного прогнозування та моделювання, а Василь Іванович Пила був вченим секретарем Інституту.

Наукова громадськість знайома з науковими працями Василя Івановича з питань розвитку та розміщення продуктивних сил, у рамках яких він, зокрема, теоретично обґрунтував доцільність створення спеціальних (вільних) економічних зон і територій пріоритетного розвитку (СЕЗ і ТПР). Проблема полягала в тому, що цим територіям потрібно було надавати преференції (податкові, митні та інші пільги). Але 1990-ті роки були періодом серйозних економічних випробувань, коли спостерігався сильний спад виробництва, розрив господарських зв'язків, заміна товарно-грошових відносин на бартер. Відповідно виникала дилема: чи можна надавати пільги одним регіонам, тоді як інші, що також страждали від безробіття, низьких доходів і скорочення фінансування бюджетних програм, залишатимуться без підтримки. Колектив науковців під керівництвом Василя Івановича Пили науково обґрунтував необхідність та можливість створення СЕЗ і ТПР. Ключовий аргумент, на який вони спирались, був такий: в умовах суттєвого дефіциту ресурсів необхідно використовувати їх якнайкраще, максимально ефективно розподіляючи у загальнодержавному та регіональному масштабі. І в цьому контексті важливо забезпечити створення «точок зростання» саме там, де є необхідний потенціал і можуть належним чином розпорядитися наданими пільгами. Після запуску економічного розвитку на окремих територіях з преференційним режимом вони стають своєрідними «драйверами», підтягуючи за собою інші, більш відсталі та «проблемні» території [3-7]. Функціонування однієї з перших в Україні зони «Сиваш» показало, що це правильний шлях розвитку економіки регіонів.

Василь Іванович не лише теоретично обґрунтував необхідність і доцільність формування СЕЗ і ТПР, а й брав безпосередню участь у їх створенні, а потім продовжував системно займатись моніторингом їх функціонування, здійснював на замовлення

Міністерства економіки України та Кабінету Міністрів України аналітичний супровід цих особливих територіально-господарських утворень [8-12].

В.І. Пила зробив великий внесок у теорію та практику прогнозування й управління економікою на макро- і мезорівні, розвиток і розміщення продуктивних сил [13-31].

Окрім проведення наукових досліджень Василь Іванович багато часу та сил приділяв підготовці кадрів вищої кваліфікації – аспірантів і докторантів. Він співпрацював з багатьма університетами та науковими установами, зокрема – із Львівським інститутом регіональних досліджень, Київським національним економічним університетом, Київським національним торговельно-економічним університетом, Хмельницьким університетом управління і права, Чернівецьким класичним, Полтавським і Житомирським політехнічними університетами. Він створив власну наукову школу, підготував 21 кандидата та доктора наук [32]. Бібліографія його опублікованих наукових праць доволі обширна [33].

Василь Іванович вів здоровий спосіб життя і завжди (із ранньої своєї юності і до останніх днів) займався спортом. Навіть у свої неповні 92 роки він продовжував щодня робити зарядку, до комплексу вправ якої обов'язково входила серія з 70 віджимань.

Не можна не сказати і про його людські якості. Він дбайливо ставився до людей. Співробітникам завжди допомагав, підтримував їхній інтерес до наукової роботи, сприяв кар'єрному зростанню та щиро пишався їхніми успіхами.

Доля не завжди була прихильна до Василя Івановича, але він стоїчно долав усі негаразди й завжди залишався порядною людиною, уважною до оточення.

Світла пам'ять моїм друзям і колегам, яких з нами уже нема.

Світла пам'ять дорогому Василю Івановичу! Він назавжди залишиться у наших серцях.

Список використаних джерел

1. Беседін В.Ф. Пила Василь Іванович. Енциклопедія Сучасної України / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. ; НАН України, НТШ. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. URL: <https://esu.com.ua/article-878235>
2. Науково-дослідному економічному інституту – 50 років / авт.-уклад. Чмир О.С. Київ: Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, 2012. – 135 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000026423>
3. Пила В.І., Чмир О.С. Тимчасові типові методичні рекомендації по розробці техніко-економічного обґрунтування доцільності створення і функціонування спеціальної (вільної) економічної зони. К.: Міністерство економіки України, 1994. 41 с.
4. Пила В.І., Чмир О.С. До питання формування ВЕЗ в Україні. Економіка України. 1996. № 5. С. 18-25.
5. Пила В.І., Чмир О.С. Спеціальні (вільні) економічні зони: теорія та практика. К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1998. 328 с.
6. Пила В.І., Чмир О.С. Підсумки та перспективи створення СЕЗ в Україні // Економіка України. 1999. № 8. С. 26-34.
7. Пила В.І., Чмир О.С. Правові основи формування в Україні територій пріоритетного розвитку та світовий досвід подолання регіональної депресії // Наукові праці НДФІ. К., 2000. Вип. 10-11. С. 180-187.
8. Пила В.І., Чмир О.С. Фінансово-економічні аспекти функціонування спеціальних (вільних) економічних зон // Наукові праці НДФІ. К., 1999. Вип. 7. С. 82-90.
9. Пила В.І. Чмир О.С., Романюк С.А. Підсумки та перспективи подальшого розвитку в Україні спеціальних (вільних) економічних зон і територій пріоритетного розвитку // Наукові праці НДФІ. К., 2001. Вип. 2 (14). С. 12-22
10. Пила В.І., Загородній В.М. Основні тенденції та заходи зі стимулювання розвитку СЕЗ і ТПР // Формування ринкових відносин в Україні. К., 2002. № 17. С.11-17
11. Пила В.І., Чмир О.С., Хілько В.М. Аналіз результатів функціонування вітчизняної системи СЕЗ і ТПР та перспективи її подальшого розвитку. Формування ринкових відносин в Україні. 2011. № 10. С. 173-185.
12. Пила В.І. Щодо перспектив відновлення в Україні територій з особливим статусом діяльності. Університетські наукові записки. 2012. № 2 (42). С.167-179.

13. Методические указания к составлению плана комплексного экономического и социального развития области / Пила В.И., Алексейчук В., Волобой П.В., Гулей В.И. и др. К.: УкрНИИИТИ Госплана УССР, 1982. 256 с.

14. Методические указания к разработке плана комплексного экономического и социального развития административного района и города / Пила В.И., Клименко Е.Д., Мушкетик Л.М., Любенюк П.Р. и др. К.: УкрНИИИТИ Госплана УССР, 1982. 200 с.

15. Pila V.I. Planning the development of timber industry system // Informational report to 2nd meeting of United Nations Industrial Development Organization expert group on industrial planning (May 21-25, 1984). Kiev: UNIDO. 15 с.

16. Пила В.І., Абрамов В.М. Регіональна економічна політика України на сучасному етапі // Економіка України. 1993. № 8. С. 21-26.

17. Методичні рекомендації по розробці основних показників програми соціально-економічного розвитку регіону / Пила В.І. та ін. К.: Мінекономіки України, НДЕІ Мінекономіки України. 1997. 160 с.

18. Пила В.І. Методичні рекомендації з розробки програми соціально-економічного розвитку регіону. К.: НДЕІ Мінекономіки України. 1997. 157 с.

19. Методичні рекомендації з розробки програм соціально-економічного і культурного розвитку міста та адміністративного району / Пила В.І., Чмир О.С. та ін. К.: НДЕІ Мінекономіки України. 1999. 80 с.

20. Пила В.І., Абрамов В.М. Регіональна політика України і подолання кризи. Регіональні перспективи. 1997. № 1. С. 5-8.

21. Пила В.І., Абрамов В.М. Програмно-цільовий метод управління соціально-економічним розвитком регіонів. Економіка України. 1998. № 9. С. 32-39.

22. Концепція державної регіональної економічної політики / Пила В.І., Долішній М. І. Регіональна економіка. 1998. № 2. С. 5-19.

23. Пила В.І., Абрамов В.М. Деякі підсумки і перспективи розвитку регіонів України Економіка України. 1999. № 1. С. 40-47.

24. Пила В.І., Абрамов В.М. До питання удосконалення механізму управління розвитком міста. Регіональні перспективи. 1999. № 4. С. 13-15.

25. Пила В.І. Основні проблеми та завдання розвитку регіонів України // Вісник Української Академії державної управління при Президентові України. 2001. № 2. С. 140-143.

26. Пила В.І. Структурні зміни в економіці та проблеми соціально-економічного розвитку регіонів. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2003. № 2 (6). С. 313-318.

27. Пила В.І., Гарасюк О.А. Проблеми та завдання державної регіональної політики // Державне регулювання економіки України: методологія, напрями, тенденції, проблеми / за ред. М.М. Якубовського. К.: НДЕІ Міністерства економіки України, 2005. С. 102-106.

28. Пила В.І., Гарасюк О.А. Сучасна регіональна політика України та напрями удосконалення // Збірник наукових праць. Чернівецький фінансово-юридичний інститут. Економічні науки. Вип. 1. Чернівці: Букрек, 2005. С. 38-51.

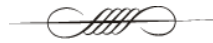
29. Пила В.І., Чмир О.С., Гарасюк О.А. Регіони України: соціально- економічна динаміка, проблеми та перспективи розвитку. Формування ринкових відносин в Україні. 2006. № 6 (61). С. 114-124.

30. Сучасна регіональна політика і транскордонне співробітництво / В.І. Пила, О.С. Чмир, О.А. Гарасюк, Т.В. Терещенко / під наук. ред. В.І. Пили. Хмельницький: ХУУП. 2006. 412 с.

31. Пила В.І. Проблеми соціально-економічного розвитку регіонів та шляхи їх подолання // Університетські наукові записки. 2007. № 3. С. 163-166.

32. Пила Василь Іванович / Науковці України. Пошуковий профіль науковця на порталі НБУВ. ID: 1460011. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1460011>

33. Список публікацій Василя Івановича Пили. Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2017. №1. С.381-392. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Unzap_2017_1_38.pdf

Алексесенко Людмила Михайлівна,
докторка економічних наук, професорка,
професорка кафедри управління та адміністрування
Івано-Франківського навчально-наукового інституту менеджменту
Західноукраїнського національного університету,
Стецько Микола Васильович,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу
Західноукраїнського національного університету

ФІНАНСИ ВІДНОВЛЕННЯ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ СТІЙКОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНЦЕПТ

У світовій економіці відбуваються кардинальні зміни і проводяться численні вражаючі дослідження цифрової трансформації [1]. Проте досі немає сучасної, адаптованої до реалій ХХІ століття, узагальненої концепції функціонування економіки, подібної до тієї, яку запропонував Джон М. Кейнс. Також відсутня статистична база для вимірювання та прогнозування показників у межах концепції відновлення економіки. Професор державної політики Кембриджського університету Діана Койл зауважує, що економісти, особливо ті, які працюють у сфері прикладної політики за замовчуванням використовують застарілі моделі мислення [2].

Фінансова наука є динамічною і постійно розвивається у відповідь на нові виклики. Кейнсіанська модель сприяла розумінню макроекономічних і фінансово-кредитних процесів. Однак сучасна економіка, зокрема її цифровізація, глобалізація, фінансова інтеграція та нові форми нерівності, потребує адаптаційних концептуальних підходів.

Фінансові дисципліни мають пояснювати векторність складних явищ, таких як воєнна економіка, системні фінансові кризи, вплив кліматичних змін та інноваційних технологій на формування нових ринків. Більшість нових фінансових концепцій базовані на компромісі між вигодами фінансової інтеграції та пріоритетами економічної безпеки держав [3]. Науково-методологічні підходи мають враховувати міждисциплінарні аспекти, включаючи управління, соціологію, екологію та інновації. Зауважимо, що статистичне дослідження нематеріальних активів, цифрових платформ та екологічних витрат ускладнює прогнозування та ухвалення рішень. У прикладному контексті моделі, орієнтовані на стимулювання споживання, можуть не враховувати наслідків для сталого розвитку чи технологічного прогресу.

Джуліо Корнеллі, Джон Фрост, Джонатан Воррен, Клер Янг і Кароліна Веласкес вважають, що зростання цифрових технологій кидає виклик домінуванню як традиційних фінансів, так і фінансових установ, таких як банки [4]. Відповідно альтернативні способи отримання позик, інвестування та страхування для окремих осіб і малих підприємств зумовлюють масштабування фінансово-кредитних відносин з урахуванням постулатів економічної інклюзії. Fast Payment Systems (FPS) додатково посилюють впровадження цифрових фінансів, таких як активна роль центрального банку, відкритий доступ до системи та режим розрахунків у реальному часі.

Фінанси відновлення мають враховувати фундаментальні зміни в суспільстві, такі як перехід до цифрової економіки, зростання ролі нематеріальних активів і необхідність посилення обороноспроможності держави. Це вимагає переосмислення теорії добробуту, адаптивності нових підходів щодо розвитку воєнної економіки і поведінкових концепцій [5]. У царині фінансів відновлення особливої уваги заслуговують податкові аспекти виходу України з воєнно-кризового стану. Податкова система базується на принципі, що податки виконують не лише фіскальну функцію, але й мають соціально-економічні наслідки. Через механізми оподаткування держава може активно впливати на економічні та

соціальні процеси, спрямовуючи їх у пріоритетному напрямі, навіть якщо це суперечить інтересам окремих платників податків.

Фінансова наука досліджує мультифункціональність податків, оскільки податки виконують кілька функцій, серед яких - фіскальна (забезпечення держави фінансовими ресурсами), регулююча (вплив на поведінку економічних агентів) та соціальна (перерозподіл доходів). Фінансова теорія загалом ідеалізує, що кожен податок має потенціал впливати на розподіл ресурсів, стимулювання чи стримування певних видів діяльності та забезпечувати соціальну рівновагу.

В умовах воєнного стану держава реалізує податкову політику як інструмент управління для досягнення макроекономічних цілей, таких як стимулювання сталості економіки, підтримки обороноздатності та реагування на економічні виклики. У цей період вплив податків на суспільство та економіку виходить за межі простого наповнення бюджету. Ускладнено суспільне бачення досягнення загального добробуту і постулатів теорії суспільного вибору, яка наголошує на необхідності врахування інтересів усіх зацікавлених сторін у довгостроковій перспективі.

Використання ІІІ у глобальних компаніях ускладнює оподаткування через дематеріалізацію активів (цифрові продукти важко прив'язати до конкретної юрисдикції); можливості перенесення прибутків у податкові гавані за допомогою алгоритмів оптимізації. Тому держави мають розробляти нові підходи до оподаткування, такі як цифрові податки (податки на автоматизацію).

Технологічні компанії (ІТ-компанії), що використовують ІІІ, часто випереджають дії регуляторних органів. Це створює ризики щодо монополізації ринків через контроль над даними, а також відсутністю прозорості в ухваленні рішень ІІІ. Щодо потенціалу оподаткування криптовалютного ринку в Україні, то за умов легалізації криптоактивів податки від надання послуг у криптогалузі протягом 2021–2024 років могли б скласти понад 8 млрд грн [6].

Підсумовуючи зазначимо, що розвиток фінансової теорії та соціальної відповідальності є парадигмою для ефективного вирішення викликів ХХІ століття. Ефективна податкова політика здатна не лише забезпечити фінансову стабільність, а й стати каталізатором соціально-економічного відновлення. Для ефективного управління фінансами регулятори повинні інвестувати в розробку нових статистичних інструментів для оцінки впливу ІІІ; розробляти міжнародні стандарти для регулювання цифрових технологій; створювати програми перекваліфікації ІТ-менеджерів.

Список використаних джерел:

1. Alekseyenko L., Tulai O., Dmytryshyn M., Stetsko M., Kvasnytsia O., Vilchynskiy V. (2024). Information Assistance for Regulation of Financial Market Business Intelligence in the Context of Global Reset. In: Hamdan, A. (eds) Achieving Sustainable Business Through AI, Technology Education and Computer Science. Studies in Big Data, vol 163. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-73632-2_58
2. Diane Coyle. Renewing Economics. URL: <https://www.imf.org/ru/Publications/fandd/issues/2024/03/Symposium-Renewing-economics-Diane-Coyle>
3. Matteo Maggiori, Chris Clayton, Jesse Schreger. A theory of economic coercion and fragmentation. BIS Working Papers. 30 October 2024. No 1224. 87 p.
4. Giulio Cornelli, Jon Frost, Jonathan Warren, Clair Yang, Carolina Velasquez. Retail fast payment systems as a catalyst for digital finance. BIS Working Papers. 21 November 2024. No 1228. 27 p.
5. Petrusenko Y., Alekseyenko L., Dmytryshyn M., Tulai O., Sydor I. (2024). Information and Communication Support for the Diversification of Business Processes in Conditions of Global Financial Uncertainty. In: Mansour, N., Bujosa Vadel, L.M. (eds) Finance and Law in the Metaverse World. Contributions to Finance and Accounting. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-67547-8_34
6. 15 мільярдів гривень у державний бюджет: який потенціал має легалізація криптоактивів в Україні. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/15-milyardiv-griven-u-derzhavniy-byudzhet-yakiy-potentsial-mae-legalizatsiya-kriptoaktiviv-v-ukraini-doslidzhennya>

ЗМІСТ

Вітальне слово Ректора Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова О. М. Омельчука.....	4
Вітальне слово Директора Навчально-наукового інституту лісового та садово-паркового господарства НУБіП Р. Д. Василюшина	5
Беседін В. Ф. ПАМ'ЯТІ МОГО КОЛЕГИ ВАСИЛЯ ПИЛИ.....	6
Авраменко Д.С. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ БУДІВНИЦТВА ТА РЕМОНТУ АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ	9
Алексєєнко Л.М., Стецько М.В. ФІНАНСИ ВІДНОВЛЕННЯ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ СТІЙКОСТІ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНЦЕПТ	11
Арзянцева Д.А. КЛІМАТИЧНА НЕЙТРАЛЬНІСТЬ ЯК ВЕКТОР РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ	13
Баріляк Ю.І. АВТОМАТИЗАЦІЯ НАРАХУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ ЗІ СТВОРЕННЯМ ВЕБ-ДОДАТКУ	16
Бекас Я.А. ВЗАЄМОДІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	18
Береза В.Р. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОПОДАТКУВАННІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА	19
Березорудський А.М. ДЕМОГРАФІЧНА КОНЦЕНТРАЦІЯ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ГРУПУВАННЯ МІСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ.....	22
Белоконь К.В., Тарабан Є.В. ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД ЯК ОСНОВА ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ.....	23
Білоцький В.А. НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ В МАРКЕТИНГУ І ЛОГІСТИЦІ	25
Бондар Т.С. ІНДЕКСАЦІЯ ПЕНСІЙ ЗВІЛЬНЕНИХ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ОСІБ У ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	26

Наукове видання

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції
«СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

присвяченої пам'яті доктора економічних наук,
професора, заслуженого діяча науки і техніки
України

ПИЛИ ВАСИЛЯ ІВАНОВИЧА

16 січня 2025 року

Підписано до друку 17.01.2025 р. Формат 60×84 1/16.
Ум. друк. аркушів – 17,5. Тираж – 100 екз.
Замовлення № 7.

Верстка – Корюгін А.В., Чмир О.С. Обкладинка – Мельник Г.Є.

Видано у Хмельницькому університеті управління та права
імені Леоніда Юзькова.
29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, буд.8
Тел.: (382) 71-75-91, (382) 71-80-80
www.univer.km.ua

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України про внесення
суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК №6982 від 19.11.19 р.